

“EYÜP CAN’I ÖLDÜREN İHMAL DEĞİL ÇOCUKLARI İŞÇİLEŞTİREN SİSTEMATİK YAKLAŞIMDIR”

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) verilerine göre Türkiye’de son 12 yılda en az 770 çocuk çalışırken hayatını kaybetti. Derinleşen yoksulluk, çocukları kayıtlı ya da kayıtsız şekilde çalışmaya iterken ve çocuk işçiliğini farklı biçimleriyle arttırmaya devam ederken sermaye sahiplerinin zenginleşmesi uğruna yürütülen politikalar çocukların sistematik şekilde işçileştirilmesine yol açıyor. Okula gitmesi, oyun oynaması gereken çocuklar, ağır işlerde çalışırken, şiddet görürken hayatlarını ve uzuvlarını kaybediyor.

30 Temmuz 2025 tarihinde bir dönercide servis elemanı olarak çalışan 12 yaşındaki Eyüp Can Güner’in ölümü, çocuk işçiliği ve şiddetin geldiği noktayı bir kez daha gözler önüne serdi. Basına yansıyan haberlere göre Eyüp Can, “yavaş çalıştığı” gerekçesi ile tartıştığı ustabaşı tarafından kovalanmış, kaçmış ve saat 04.00’te ölü olarak bulunmuştu. Vücudunda yüksekte düşmeye bağlı travmaların yanı sıra kesikler bulgulanan Eyüp Can’ın ölümünün ardından gözaltına alınan ustabaşı ise “ihmali davranıştan ölüme sebebiyet verme” suçlamasıyla tutuklandı.

12 yaşında bir çocuğun ailesinin geçimine destek olmak için çalışmak zorunda olduğu şartları yaratanların da, gece saatlerinde 12 yaşında bir çocuğu çalıştıranların ve kovalayarak kaçmasına neden olarak ölümüne yol açanların da sorumluluğu “ihmal” denilerek geçiştirilemeyecek kadar büyüktür. Çocuk işçiliğinin sistematik şekilde artırılmasında sermaye sahiplerinin kâr hırsı ne kadar büyük bir rol oynuyorsa, yasal düzenlemelerin ve denetimlerin eksikliği de o denli büyük bir role sahiptir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü’nde yaptığı açıklamada Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne atıfla, Türkiye’nin 2024 yılında çocuk işçiliği ile mücadelede kararlılığı ve başarıları doğrultusunda “Öncü Ülke” ilan edildiğini duyurdu. ILO’nun “Öncü Ülke” ilan ettiği Türkiye’de, yalnızca kayıt dışı çalışan çocuklar değil yasal düzenlemeler yoluyla oluşturulan Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında yürütülen çıraklık sistemine dahil çocuklar da büyük mağduriyetler yaşamaktadır. Hâl böyleyken ILO’nun çocuk işçiliği ile mücadeleye yönelik yaklaşımı ve yöntemlerinin son derece isabetsiz olduğunu, bu nedenle mücadelesinin de sadece “dilek ve temenni” olarak kaldığını belirtmek gerekmektedir. Çocuklar, uluslararası örgütlerin “dilek ve temennileri”, sermaye sahiplerinin talep ve ihtiyaçları doğrultusunda biçimlendirilen çalışma yaşamı ve mevzuatı ile patron ve yetişkin şiddeti sarmalında ölmeye, uzuvlarını kaybetmeye devam ediyor.

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı olarak Mesleki Eğitim Merkezleri bünyesinde yürütülen çıraklık sistemi hakkında sahada yürüttüğümüz çalışmalar kapsamında bu konudaki temel yasal düzenlemelere uyulmadığına ve çırak çocukların büyük mağduriyetler yaşadığına yönelik tanıklığımız doğrultusunda, acil müdahale edilmesi gereken sorunlar ve ihlalleri 14.02.2025 tarihinde ilgili kurum ve kuruluşlarla yazılı şekilde paylaşarak bu ihlallerin giderilmesi için tüm kurumların sorumluluğunu yerine getirmesi konusunda uyarıda bulunmuştuk. İlgili bakanlıklar, meslek odaları ve sendikalardan oluşan toplam 12 kurum ve kuruluşa uyarıda bulunduk, yalnızca Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı ve Türkiye Esnaf Sanatkarları Konfederasyonu yanıt verdi, ancak onlar da tespit ettiğimiz sorunların varlığını kabul etmediler! Eyüp Can Güner'in ölümü, aşağıda yer alan söz konusu ihlallerin çocuk işçiliğinin her biçimi için ne kadar acil ve telafisi mümkün olmayan bir nitelik taşıdığını acı biçimde tekrar gösterdi.

Tespit ettiğimiz ihlalleri aşağıda bir kez daha kamuoyu ile paylaşıyoruz:

- 4857 sayılı İş Kanunu Madde 71'de düzenlenen 18 yaşından küçük olanların günlük ve haftalık çalışma sürelerine ilişkin yasal sınırlara uyulmamakta ve çıraklar yasal sınırların ötesinde çok uzun süre çalıştırılmaktadır.
- 4857 sayılı İş Kanunu Madde 73'te ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu Madde 12'de düzenlenen gece çalışma yasağına da uyulmaksızın çıraklar gece saatlerinde çalıştırılmaktadır.
- 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu Madde 26'da düzenlenen çırakların yıllık ücretli izin hakkı da kullandırılmamaktadır. Bu hakkını talep eden çıraklar tehdit edilmektedir.
- Çıraklar 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu Madde 10/b'deki düzenlemenin gereği olarak sağlık durumlarının çalıştırıldıkları işlere uygun olup olmadığına ilişkin sağlık muayenesinden geçirilmemektedir.
- Çırakların geçirdikleri iş kazası çoğunlukla gizlenmekte ve iş kazasına uğrayanların sağlık hizmeti alması da engellenmektedir. Dolayısıyla çırakların 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Madde 18 ve 19'da düzenlenen haklarını kullanmaları da engellenmektedir.
- Çıraklar çalıştıkları işyerlerinde işle ilgili olarak sıklıkla başka yerlere de gönderilmektedir. Çıraklar hızlı gidip gelmeleri için yasal olarak kullanmamaları gereken motosiklet gibi araçları kullanmakta ve bu araçlarla yollarda da sıkça kaza geçirmektedir. Ancak bu kazalar da gizlenmektedir.
- Kimi işyerlerinde kaybolan ya da bozulan araçlar/gereçler nedeniyle sorgusuz sualsiz bir şekilde çıraklar suçlanmakta ve onlara ödenmesi gereken ücretten kesinti yapılmaktadır.

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı olarak herkesi çocuk işçiliğinin her biçimine karşı mücadelede ortaklaşmaya çağırıyoruz. Eyüp Can'ı öldürenin ihmal değil çocukları işçileştiren sistematik yaklaşım olduğunu biliyor ve yineliyoruz: "Çocuk işçiliğine hayır!"